

ÅRSRAPPORT 2002

FORSØKSDYRUTVALGET, ÅRSRAPPORT FOR 2002

SAMMENSETNING

Utvalget for forsøk med dyr (Forsøksdyrutvalget) har i beretningsåret hatt følgende sammensetning:

Leder:	Sorenskriver Einar Thomesen , Solør tingrett
Varamedlem:	Dommer Torje V.A. Torjesen, Kristiansand tingrett
Nestleder:	Avdelingsleder veterinær dr. philos. Dag R. Sørensen , ansvarshavende ved Senter for komparativ medisin, Rikshospitalet, Oslo
Varamedlem:	Avdelingsleder veterinær, dr. scient. Signe Videm Avdeling for komparativ medisin, Amersham Health AS, Oslo
Medlem:	Overveterinær dr. scient. Dag Marcus Eide , ansvarshavende ved 2 avdelinger på Nasjonal folkehelseinstitutt, Oslo
Varamedlem:	Dr. philos. Geir Wing Gabrielsen, Norsk Polarinstitutt, Tromsø
Medlem:	Professor dr. med. vet. Stig A. Ødegaard , Ansvarshavende for forsøk med store dyr, Norges veterinærhøgskole, Oslo
Varamedlem:	Professor dr. med. vet. Kristian Ingebrigtsen, Seksjon for farmakologi og toksikologi, Institutt for farmakologi, mikrobiologi og næringsmiddelhygiene, Norges veterinærhøgskole, Oslo.
Medlem:	Avdelingsdirektør dr. scient. Brit Hjeltnes , Fiske- og skjellhelse – Regionale laboratorier, Veterinærinstituttet, Bergen
Varamedlem:	Seksjonsleder dr. scient. Tor Atle Mo, Seksjon for fiskehelse, Veterinærinstituttet, Oslo
Medlem:	Professor dr. med. Hans Prydz , Bioteknologisenteret i Oslo, Universitetet i Oslo
Varamann:	Avd. overlege Gunn Kristoffersen, Sentralsjukehuset i Rogaland
Medlem:	Biolog Anton Krag , styremedlem i Dyrevernalliansen, Oslo
Varamedlem:	Jurist Live Kleveland Karlsrud, pressekontakt i Dyrevernalliansen, Oslo
Medlem:	Avdelingsingeniør Tone Ekstrøm , Det norske radiumhospital, Oslo
Varamedlem:	Avdelingsingeniør Carsten Lund, Avdeling for komparativ medisin, Universitetet i Oslo
Sekretær:	Veterinær dr. scient. Espen Engh , Statens dyrehelsetilsyn, Oslo

Utvalget skal bestå av syv faste medlemmer med personlige varamedlemmer som alle oppnevnes av Statens dyrehelsetilsyn for fire år av gangen. Oppnevningen av fire henholdsvis tre medlemmer med varamedlemmer skjer med to års mellomrom slik at den nødvendige kontinuitet opprettholdes. Ingen bør oppnevnes for mer enn to perioder sammenhengende.

I 2001 ble det innført prøveordning med et åttende utvalgsmember med varamedlem bestående av representanter fra teknisk forsøksdyrpersonale. Forsøksdyrutvalget anser ordningen som vellykket, og et viktig faglig bidrag til utvalgets arbeid.

VIRKSOMHETEN

Generelt

Forsøksdyrutvalget er satt til å forvalte dyrevernavlovens bestemmelser om forsøk med dyr, herunder oppgaven med å godkjenne forsøksdyravdelinger og kontrollere selve forsøkene. Ingen kan utføre forsøk med dyr uten tillatelse fra Forsøksdyrutvalget. I dyrevernavlovens §21 er det hjemlet adgang for at utvalget på avgrensede områder kan delegere denne retten til en person som utvalget har godkjent som ansvarshavende for en registrert forsøksdyravdeling.

Med dyreforsøk forstås i denne sammenheng, med visse unntak, alle forsøk på dyr av biologisk, psykologisk, etologisk, fysikalsk eller kjemisk art (jfr. Forskrift om forsøk med dyr §2 og §3).

Oppstillings- og miljøforholdene for forsøksdyr skal minst oppfylle retningslinjene i appendiks A i Europarådets forsøksdyrkonvensjon (jfr. Forskrift om forsøk med dyr §12).

Statens dyrehelsetilsyn har fastsatt en instruks for Forsøksdyrutvalget som gir nærmere retningslinjer om utvalgets sammensetning, virksomhet og sekretariat.

Forsøksdyrutvalgets møter

Antall møter:	11
Antall saker på møter	257
Antall orienteringer/foredrag på møter	4

Utvalget har hatt 11 ordinære møter i løpet av 2002. I alt 257 saker av ulike karakter ble behandlet på utvalgets møter i beretningsåret. Av disse var 86 saker av mer generell karakter (f.eks. administrative eller organisatoriske), og er ikke spesifisert i avsnittene under.

På enkelte møter har Forsøksdyrutvalget valgt å innkalle ressurspersoner for å informere om aktuelle saker eller problemstillinger. I beretningsåret ble 4 slike foredrag/orienteringer avholdt på møtene.

Godkjenning av avdelinger og inspeksjoner

Antall møtesaker ang. godkjenning av avdelinger:	36
<u>Hvorav</u>	
Godkjent uten anmerkninger:	11
Godkjent på vilkår:	24
Avslått:	1
Antallet inspeksjoner :	..21
<u>Hvorav</u>	
Uanmeldte:	1

I henhold til forskrift av 16. januar 1996 om forsøk med dyr skal alle forsøksdyravdelinger godkjennes av Forsøksdyrutvalget. Forsøksdyravdelinger kan etter inspeksjon godkjennes for en periode inntil 4 år. I løpet av perioden bør det foretas uanmeldte inspeksjoner for å kontrollere at forutsetningene for den gitte godkjennelse står ved lag, og at prosjekter som er igang gjennomføres i samsvar med godkjent forsøksplan. For fornyet godkjennelse av en avdeling skal det alltid foretas inspeksjon (jfr. Instruks for Forsøksdyrutvalget §6).

Enhver forsøksdyravdeling som ikke har veterinær som ansvarshavende, skal knytte til seg en navngitt veterinær som skal gi råd om dyrenes oppstalling, miljø og behandling. Forsøksdyrutvalget har utgitt en instruks som fastsetter oppgavene til navngitt veterinær ved forsøksdyravdelingen.

Antallet forsøksdyravdelinger med aktiv forskningsvirksomhet var ved utgangen av meldingsåret 67. Én avdeling er nedlagt i beretningsåret. I tillegg kommer 3 registrerte forsyningsvirksomheter.

Utvalget har i meldingsåret foretatt 21 inspeksjoner i forsøksdyravdelinger. Under inspeksjonene deltar normalt sekretæren sammen med et medlem av utvalget og/eller den lokale offentlige veterinær (f.eks. distriktsveterinær).

Med ett unntak er alle årets inspeksjoner foretatt med forhåndsvarsling. Utvalget har prioritert å få alle forsøksdyravdelinger under godkjente forhold. Enkelte avdelinger har fått midlertidig godkjenning i påvente av inspeksjoner.

Godkjenning av ansvarshavende

Antall møtesaker ang. godkjenning av ansvarshavende:	16
<u>Hvorav</u>	
Godkjent uten anmerkninger:	4
Godkjent på vilkår:	12
Avslått:	0

Enhver forsøksdyravdeling skal ha en ansvarshavende. Den ansvarshavende skal være godkjent av Forsøksdyrutvalget, for inntil 4 år. Ansvarshavende må ha sin arbeidsplass ved den institusjon/bedrift hvor tilsynet skal foretas. Som ansvarshavende kan primært godkjennes en person med universitets- eller høyskoleutdannelse, og med erfaring fra dyreforsøk. Ansvarshavende forplikter å holde sine faglige forsøksdyrkunnskaper og ferdigheter ved like, og gjenoppnevning som ansvarshavende kan gjøres avhengig av slik faglig oppfølging (jfr. Forskrift om forsøk med dyr §6).

Ansvarshavendes plikter å føre tilsyn med at forsøksdyrvirksomheten innenfor institusjonen/bedriften drives i samsvar med lov og forskrift og andre vilkår som måtte være fastsatt av Forsøksdyrutvalget.

Utvalget kan med visse forbehold delegere retten til å godkjenne forsøk som faller innenfor rammen av institusjonens/bedriftens godkjenningsdokument til ansvarshavende. Det store flertall forsøk på forsøksdyravdelinger blir i praksis godkjent lokalt. Kopier av alle søknader om tillatelse til å gjennomføre dyreforsøk skal sammen med tillatelsen oversendes utvalget senest 1 uke etter at tillatelsen er gitt.

Hvis ansvarshavende er i tvil om forsøket ligger innenfor rammen av det godkjenningsdokument som er gitt, eller av andre grunner finner det vanskelig å ta en beslutning, skal søknaden oversendes utvalget til avgjørelse sammen med en begrunnelse. Forsøk som påfører dyr betydelig eller vedvarende smerte, samt ansvarshavendes egne forsøk skal alltid forhåndsgodkjennes av Forsøksdyrutvalget.

I beretningsåret ble 16 nye ansvarshavende, faste stedfortredere eller midlertidige vikarer godkjent.

Godkjenning av forsøk på godkjent avdeling

Antall møtesaker ang. forsøk på godkjent avdeling:	17
<u>Hvorav</u>	
Godkjent uten anmerkninger:	4
Godkjent på vilkår:	10
Avslått:	3

Alle som skal utføre forsøk med dyr som omfattes av forskrift for forsøk med dyr, skal innhente tillatelse fra Forsøksdyrutvalget eller fra en person dette utvalget har bemyndiget. Forsøk med dyr må ikke finne sted med mindre det dreier seg om ervervelse av kunnskap som tar berettigede samfunnsmessige eller vitenskapelige hensyn.

Ved forsøk som antas å påføre dyret smerte, og der formålet med forsøket er til hinder for at smerten kan lindres, må det stilles særskilte krav til forsøkets vitenskapelige eller praktiske nytteverdi.

Forsøk med dyr skal bare tillates dersom annen vitenskapelig tilfredsstillende metode som ikke krever bruk av dyr, ikke er anvendelig i praksis. Tillatelse til å utføre forsøk på godkjent forsøksdyravdeling kan gis for inntil 4 år om gangen. Forsøk som antas å medføre vedvarende eller betydelig smerte, kan bare gis av Forsøksdyrutvalget for 2 år om gangen.

Til sammen 17 saker om dyreforsøk utført ved forsøksdyravdeling er vurdert av utvalget. Dette resulterte i 14 forsøk godkjent, og 3 forsøk avslått. Flere prosjekter er imidlertid først godkjent etter innhenting av supplerende informasjon og/eller endring av protokoll. Også i enkelte saker med positivt utfall ved første gangs behandling, har utvalget hatt merknader med forslag til justering av forsøksprotokoll og prosedyrer.

Utvalget har videre anledning til å gi den enkelte institusjon/bedrift en generell godkjenning (såkalt "blokkgodkjenning") til bruk av forsøksdyr i forbindelse med rutinediagnostikk, produksjon av biologiske produkter og i sin kontrollvirksomhet (jfr. Forskrift om forsøk med dyr §11). Forsøksdyrutvalget har valgt å gi slike tillatelse for maksimum 2 år om gangen. Det ble ikke søkt om noen blokkgodkjenninger dette året.

Godkjenning av forsøk utenfor godkjent avdeling

Antall møtesaker ang. forsøk utenfor godkjent avdeling:	58
<u>Hvorav</u>	
Godkjent uten anmerkninger:	24
Godkjent på vilkår:	28
Avslått:	6

Tillatelse til å utføre forsøk utenfor godkjent forsøksdyravdeling (feltforsøk) kan gis av Forsøksdyrutvalget for inntil 2 år om gangen. Forsøksdyrutvalget har dessuten delegert myndighet til å godkjenne feltforsøk til en utpekt person ved NINA/NIKU.

Det har i 2002 vært et betydelig antall søknader om tillatelse til å gjennomføre forsøk utenom faste forsøksdyravdelinger. Det er en økning i bruk av viltlevende dyr i forsøkssammenheng, og et stort antall ville dyr blir hvert år merket. Forsøksdyrutvalget er opptatt av å stille samme krav til feltforsøk som til forsøk utført ved forsøksdyravdelinger når det gjelder krav til kvalitet og gjennomføring.

I 2002 har Forsøksdyrutvalget gitt tillatelse til 52 feltforsøk, mens 6 søknader ble avslått. 28 søknader om feltforsøk ble godkjent på vilkår.

Revisjoner av tillatelser gitt av ansvarshavende

Antall søknader godkjent av ansvarshavende lokalt	446
<u>Hvorav</u>	
Antall revidert av utvalget	231
Antall ikke revidert	215
Antall møtesaker ang. revisjonsvirksomhet:	40
<u>Hvorav</u>	
Forsøk ikke endret:	11
Forsøk fullført under vilkår:	27
Forsøk helt eller delvis avsluttet:	2

Forsøksdyrutvalget gjennomfører rutinemessig tilsyn av tillatelser til å utføre dyreforsøk gitt av ansvarshavende ved de enkelte forsøksdyravdelinger. Avgjørelser tatt av den lokale ansvarshavende kan overprøves av Forsøksdyrutvalget. Utvalget har dette året gjennomført revisjon av ca. 51,8% av i alt 446 søknader godkjent av ansvarshavende lokalt.

Som følge av revisjonene ble 40 revisjonssaker tatt opp til diskusjon i Forsøksdyrutvalget. Ansvarshavende får tilbakemelding fra utvalget i form av melding om at revisjon er foretatt eller i form av merknader som skal besvares innen en gitt frist. Ved tilfeller der Forsøksdyrutvalget mener at tillatelse ikke skulle vært gitt, har utvalget stoppet forsøket.

Revisjonskontrollen er arbeidskrevende for utvalget, men det var enighet om å prioritere revisjonskontroll for å standardisere ansvarshavendes vurderingskriterier.

Viktige avgjørelser og prinsippvedtak

Forsøksdyrutvalget har i beretningsåret hatt opp til vurdering, eller utredet på eget initiativ, en rekke saker som er av prinsipiell interesse. Prinsippvedtak blir gjort kjent for ansvarshavende ved landets forsøksdyravdelinger, og lagt ut på Forsøksdyrutvalgets internettsider.

Policy vedrørende smertevoldende dyreforsøk

Begrepet "smerte" omfatter både fysisk og psykisk smerte, angst og stress. Smertevoldende dyreforsøk er alle forsøk som antas å medføre vedvarende eller betydelig smerte, og alle forsøk som antas å påføre dyret smerte, men der formålet med forsøket er til hinder for at det kan benyttes bedøvelse eller smertestillende medikamenter. Smertebegrepet omfatter ikke bare faktisk smerte, men også risiko for smerte.

Smertevoldende dyreforsøk stiller særskilte krav til forsøkets vitenskapelige eller praktiske nytteverdi.

Bedøvelse og/eller smertestillende medikamenter skal benyttes ved alle forsøk som er forbundet med fysisk smerte. Forskeren må selv dokumentere at smertestillende middel og/eller bedøvelse er til hinder for forsøket. Forskeren må også ha særskilt tillatelse fra Forsøksdyrutvalget til å unnlate bedøvelse.

Smertevoldende dyreforsøk kan ikke godkjennes av lokal ansvarshavende, men må godkjennes av Forsøksdyrutvalget før forsøket blir igangsatt.

Dersom uforutsett fysisk smerte ikke kan lindres, skal dyret avlives umiddelbart. Avlivning bør vurderes også ved andre typer uforutsett smerte.

Oppdatert kunnskap om dyrs biologi skal danne grunnlag for vurdering av smerte, stress og angst forbundet med dyreforsøk. I mangel av slike kunnskaper, kan det antas at prosedyrer som er smertefulle for mennesker, sannsynligvis også er smertefulle for forsøksdyr.

Hvis graden av smerte varierer innenfor et forsøk, skal forsøket vurderes med utgangspunkt i de individene som utsettes for den største belastningen, selv om de er i betydelig mindretall.

Adskilt obduksjonsrom

Forsøksdyrutvalget kan stille de krav til rom for avliving og undersøkelser av døde dyr som utvalget finner nødvendig for godkjenning av lokaler til forsøksdyr. Av både hygieniske, praktiske og dyrevernmessige årsaker anbefaler utvalget at man utfører avlivninger og obduksjon på rom som ikke samtidig benyttes til oppstalling av dyr.

Utdanningskrav

Enkelte forskere er tidligere gitt tillatelse til å utføre forsøk med dyr forutsatt at de gjennomfører først kommende gruppe C-kurs for forskere. Dette på tross av at kurset gjennomføres etter at forsøket var gjennomført. Forsøksdyrutvalget har nå vedtatt at forskere som skal gjennomføre dyreforsøk skal ha gjennomgått gruppe C.

Tilbaketrekning av godkjenninger

Utvalget har på generelt grunnlag behandlet ansvarshavendes mulighet til å trekke tilbake godkjenning av prosjekter. Forsøksdyrutvalget har presisert med at ansvarshavende, i samsvar med hjemmel i alminnelig forvaltningsrett, kan trekke tilbake en godkjenning dersom han/hun vurderer at vilkårene for godkjenning er endret eller uklare, eller dersom konsekvensen av forsøkene er mer alvorlige for dyrene enn på forhånd antatt.

Bruk av eter til bedøvelse

Eter har blitt brukt en del til anestesi i feltarbeid, da det er billig, lett å ha med seg og lett kan brukes til anestesi i anestesikammer/bokser. Forsøksdyrutvalget anbefaler ikke bruk av eter til bedøvelse av dyrevernmessige grunner. Men ettersom det ikke finnes tilfredsstillende alternativer til den slags bruk, vil bruk av eter kunne tillates dersom det gis tilfredsstillende begrunnelse for dette i søknaden. Eter er kun aktuelt i forbindelse med feltforsøk.

Bruk av intraperitoneale radiosendere

Bruk av radiosendere som er innoperert i buken på dyr er blitt stadig vanligere. Uvalget viser til uttalelse fra Det veterinærmedisinske rettsråd (17.10.97):

"Det veterinærmedisinske rettsråd er av den oppfatning at intraperitoneal implantering av radiosender ikke bør tas i bruk i forvaltningen av store rovdyr i Norge. Rettsrådet mener et slikt inngrep, etter forutgående jaging og immobilisering, vil medføre fare for at dyrene utsettes for unødige lidelse, jfr. dyrevernlovens § 2."

Statens Dyrehelsetilsyn har sluttet seg til rettsrådets uttalelse. Forsøksdyrutvalget vil være meget restriktivt med å innvilge søknader om bruk av intraperitoneale buksendere. Det må foreligge tungtveiende vitenskapelige grunner for at utvalget vil tillate slik bruk.

Halekutting for vevstyping

Halekutting, der en bit av dyrets hale kuttes av, blir benyttet av enkelte forsker til vevstyping. Forsøksdyrutvalget mener halekutting bør unngås så langt som mulig. Forsøksdyrutvalget er kjent med at det finnes alternative metoder til halekutting for vevstyping (eksempelsvis blodprøver eller vev fra øret i samband med merking). Hvis metoden skal benyttes, må det redgjøres for Forsøksdyrutvalget hvorfor alternativer ikke kan benyttes.

Trekking av tenner på viltlevende drøvtyggere

Forsøksdyrutvalget stiller seg negativt til at tanntrekning for aldersbestemmelse blir utført rutinemessig på viltlevende drøvtyggere. Utvalget vil vurdere hvert enkelt prosjekt konkret og vil veie ulempen ved inngrepet mot den mulige nytten og formålet med hvert forsøk.

Informasjonsvirksomhet

Forsøksdyrutvalgets sekretær står for utvalgets løpende kontakt med de lokale ansvarshavende og andre relevante parter. Utvalget kommuniserer med ansvarshavende bl.a. gjennom en e-postliste.

Utvalget har i beretningsåret gitt uttalelser til diverse medier om forsøksdyrvirksomhet generelt, og om omdiskuterte enkeltsaker.

Forsøk med dyr er et omdiskutert tema i samfunnet, og Forsøksdyrutvalget ser behovet for økt åpenhet på området. For å lette informasjonstilgjengeligheten har Forsøksdyrutvalget etablert egne internettsider (www.fdu.no). Hensikten er å opplyse publikum om utvalgets virksomhet, samt tilby forsøksdyrmiljøene praktiske ressurser og informasjon om f.eks. viktige prinsippvedtak.

Forsøksdyrutvalget har arrangert kurs for ansvarshavende i beretningsåret. Kurset ble gjennomført på Gardemoen med ca. 30 ansvarshavende for forsøksdyravdelinger fra hele landet.

Annet arbeid

Forsøksdyrutvalget har i beretningsåret gitt innspill til 2 offentlige høringer (endring av forskrift om innsamling av vilt for vitenskapelige og andre særlige formål, og stortingsmelding om dyrevern).

Det arbeides videre med oppgradering av utvalgets skjemaer, herunder søknadsskjemaer og årsmeldingsskjema. Det er også satt i gang arbeid med elektroniske skjemaer med tanke på bl.a. utvalgets internettsatsing.

Utvalget har generelt brukt mye ressurser på å fastsette rutiner som sikrer tilfredsstillende rapportering om den løpende forsøksdyrvirksomhet. (jfr. Instruks for Forsøksdyrutvalget §7).

Oslo 25. november 2003

Einar Thomesen
leder

Espen Engh
sekretær

Dag R. Sørensen

Dag Markus Eide

Stig A. Ødegaard

Brit Hjeltnes

Hans Prydz

Anton Krag

Tone Ekstrøm

STATISTIKK

Oppsummering

Statistikk over bruk av forsøksdyr foretas i forhold til norsk mal, og i henhold til den europeiske konvensjon om beskyttelse av virveldyr som brukes til eksperimenter og andre vitenskapelige formål, appendix B.

I 2002 ble det benyttet 1.482.566 forsøksdyr i Norge, hvorav 1.432.481 fisk, 46.215 pattedyr og 2.976 fugler.

I 2002 ble 1.008.397 forsøksdyr benyttet i godkjente forsøksdyrlaboratorier, hvorav 962.474 fisk, 45.026 pattedyr og 127 fugler.

I 2002 ble 474.169 forsøksdyr brukt i såkalte feltforsøk (utenfor godkjent forsøksdyrlaboratorier), hvorav 470.007 fisk, 1.189 pattedyr og 2.869 fugler.

I 2002 ble det rapportert om 10 smertevoldende dyreforsøk, med til sammen 2.488 forsøksdyr.

Norsk statistikk

Tabell 1) Antall forsøksdyr benyttet Norge i 2002 etter art og anvendelse

Art/Anvendelse	A	B	C	D	E	F	SUM
Mus	1 012	2 250	1 580	119	22 893	2 004	29 858
Rotte	72	48	0	453	12 554	24	13 151
Marsvin	2	494	0	30	36	0	562
Andre gnagere	0	0	0	100	351	0	451
Kanin	5	71	0	6	235	0	317
Hund	0	0	0	0	101	0	101
Katt	0	0	0	0	2	0	2
Mink og rev	0	0	0	0	81	0	81
Andre rovdyr	0	0	11	0	18	0	29
Storfe	0	6	0	11	81	0	98
Geit og sau	0	12	0	0	521	0	533
Gris	0	0	0	103	658	0	761
Rein	0	0	0	0	50	0	50
Andre klauvdyr	0	0	0	0	185	0	185
Hest og a. hovdyr	0	0	0	0	4	0	4
Andre pattedyr	0	0	0	0	32	0	32
Høns	0	69	0	0	159	0	228
Andre fugler	396	0	0	0	2 352	0	2 748
Krypdyr	0	0	0	0	0	0	0
Amfibier	0	0	0	276	124	0	400
Fisk	400	95 540	431 273	633	794 949	109 686	1 432 481
Tifotkreps	0	0	0	0	494	0	494
SUM	1 887	98 490	432 864	1 731	835 880	111 714	1 482 566

A - Diagnostikk av fysiologiske og patologiske tilstander (blod- og vevstyping, infeksjoner, mikroorganismer, parasitter o.l.)

B - Produksjon og kontroll av diagnostiske og terapeutiske hjelpemidler (legemidler, reagenser, sera, vaksinasjoner o.l., jfr. pkt C)

C - Produkt- og miljøkontroll (utenom det som faller under B)

D - Undervisning og demonstrasjoner

E - Forskning

F - Andre formål

Statistikk i henhold til Europakonvensjonen

Tabell 1: Antall forsøksdyr benyttet i 2002, totalt og fordelt etter art og opprinnelse

Art/Anvendelse	A (1.1)*	B (1.2)	C (1.3)	D (1.4)**	SUM
1 Mus	13 107	14 983	1 768		29 858
2 Rotte	6 417	6 734	0		13 151
3 Marsvin	30	532	0		562
4 Gullhamster	0	0	0		0
5 Andre gnagere					451
6 Kanin	71	239	0	7	317
7 Halvaper	0	0	0	0	0
8 Am. aper	0	0	0	0	0
9 Haleløse aper	0	0	0	0	0
10 Andre aper	0	0	0	0	0
11 Hund	87	0	0	14	101
12 Katt	2	0	0	0	2
13 Mink og rev					81
14 Andre kjøttetere					29
15 Hest og andre hovdyr					4
16 Gris					761
17 Storfe					98
18 Småfe					533
19 Rein					50
20 Andre klauvdyr					185
21 Andre pattedyr					32
22 Høns					228
23 Vaktel					0
24 Andre fugler					2 748
25 Krypdyr					0
26 Amfibier					400
27 Fisk					1 432 481
28 Tifotkreps					494
SUM					1 482 566

A (1.1) Fra norskreg. avls-/brukervirksomhet

B (1.2) Fra andre konvensjonsparter

C (1.3) Fra andre kilder

D (1.4) Gjenbruk

* Direkte eller indirekte (jfr. forskrift om forsøk med dyr, §19)

** Gjenbruk: Når et dyr benyttes på nytt og et annet dyr kunne ha vært anvendt i stedet

De skraverte feltene kreves ikke av Europakonvensjonen (jfr. Forsøksdyrkonvensjonen Appendix B).

Tabell 2: Antall forsøksdyr benyttet til forsøk for utvalgte formål i Norge i 2002.

	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Aper
E (2.1)	398 436	33 992	54	0
F (2.2)	79 471	2 107	49	0
G (2.3)	1 096	1 027	0	0
H (2.4)	462 354	6 325	0	0
I (2.5)	1 434	503	0	0
J (2.6)	539 775	385	0	0
Totalt	1 482 566	44 339	103	0

E (2.1) Grunnforskning innen biologi og medisin

F (2.2) Forskning, utviklig og kvalitetskontroll av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin (unntatt uskadighetstesting

G (2.3) Sykdomsdiagnostikk

H (2.4) Beskyttelse av mennesket, dyr og miljøet ved toksikologisk- eller sikkerhetstesting, herunder også uskadighetstesting av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin

I (2.5) Undervisning og trening

J (2.6) Annet

Tabell 3: Antall forsøksdyr benyttet til forsøk for utvalgte formål til beskyttelse av mennesket, dyr og miljøet ved toksikologisk- eller sikkerhetstesting i Norge i 2002, herunder også uskadighetstesting av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin.

	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Aper
K (3.1)*	200	0	0	0
L (3.2)*	46	46	0	0
M (3.3)*	0	0	0	0
N (3.4)*	0	0	0	0
O (3.5)*	4 074	1 282	0	0
P (3.6)**	9 854	1 534	0	0
Q (3.7)	448 180	1 720	0	0
Totalt	462 354	4 582	0	0

K (3.1) Stoffer brukt eller beregnet for bruk hovedsakelig i landbruk

L (3.2) Stoffer brukt eller beregnet for bruk hovedsakelig i husholdningene

M (3.3) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig som kosmetikk eller toalettsaker

N (3.4) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig som tilsetning til matvarer for mennesker

O (3.5) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig i industrien, men som ikke faller under kategori 3.1, 3.2, 3.3, 3.4

P (3.6) Potensielle eller reelle forurensningsfarer i det alminnelige miljø som faller inn under de ovenfor nevnte kategorier

Q (3.7) Sikkerhetstesting av produkter eller utstyr til bruk inne human- eller veterinærmedisin

* Det primære formål som det var hensikten å bruke det til da testen ble utført

** Når stoffer som tilhører kategorier som hører hjemme i andre linjer i denne tabell krever testing som forurensning (f.eks. ved lekkasje eller utslipp som fører til forurensning av miljøet) skal denne testing oppføres under linje 3.6

Tabell 4: Antall forsøksdyr benyttet i Norge i 2002 i forbindelse med sykdom og lidelser*

	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Aper
R (4.1)**	14 359	5 123	0	0
S (4.2)	3 488	3 363	11	0
T (4.3)	907	907	0	0
U (4.4)	5 322	5 139	0	0
V (4.5)	51 511	19	27	0
Totalt	75 587	14 551	38	0

R (4.1) Sykdom hos mennesket: kreft (ikke karsinogenisitetstesting)

S (4.2) Sykdom hos mennesket: Hjerte- og karsykdommer

T (4.3) Sykdom hos mennesket: Nervøse og mentale forstyrrelser

U (4.4) Sykdom hos mennesket: Andre sykdommer

V (4.5) Sykdom hos dyr

* Dersom arten av sykdommen hos mennesket ikke er entydig kjent, skal registreringen skje i linje 4.4

** Når forsøket gjelder kreft innenfor hjerte, kar, hjerne og nervesystemet skal det registreres i linje 4.1

Tabell 5: Antall forsøksdyr benyttet i Norge i 2002 i henhold til lovbestemmelser

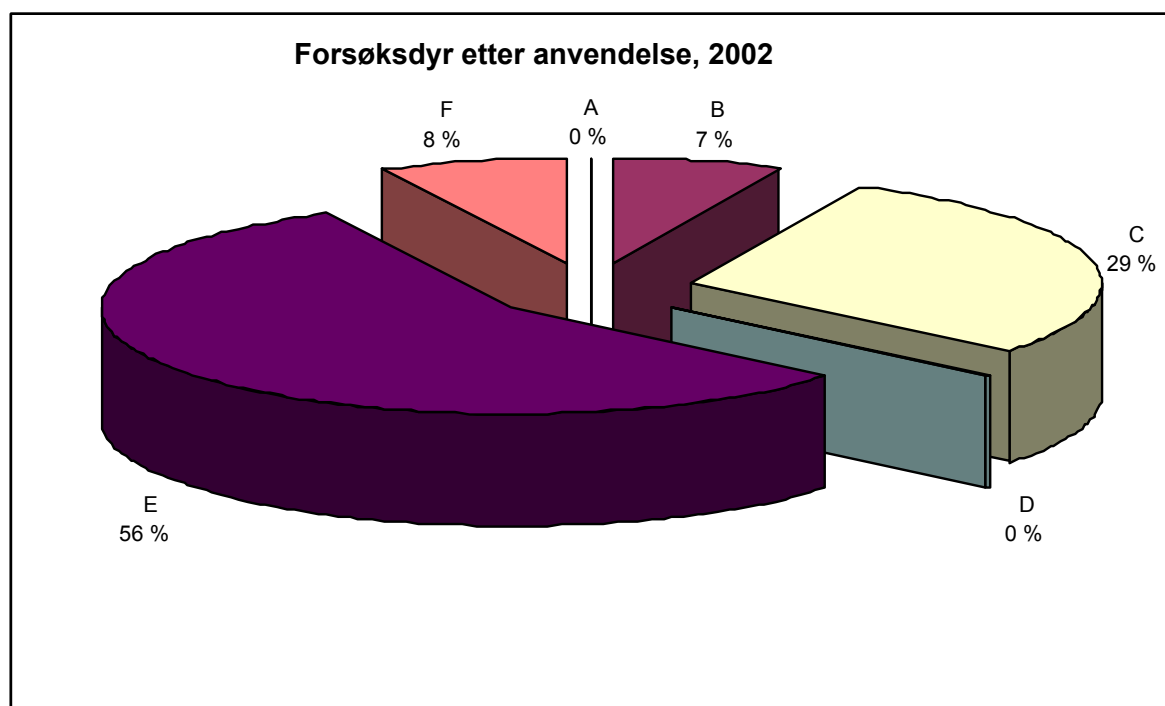
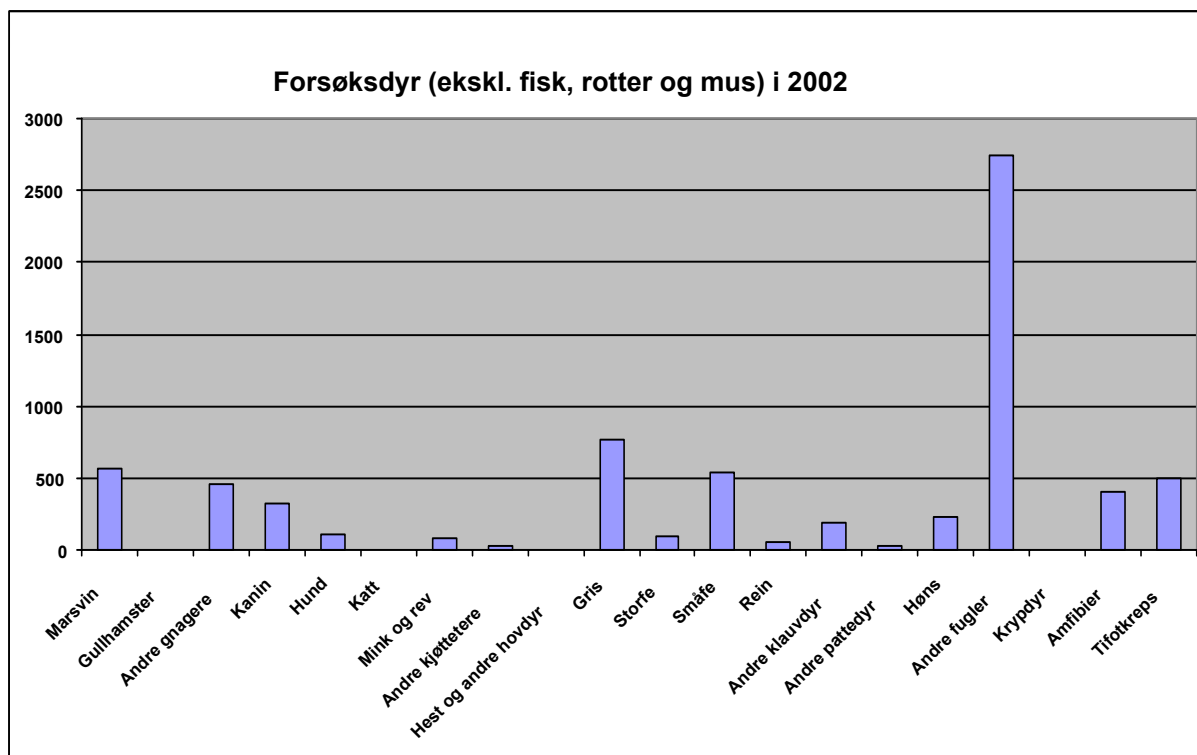
	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Aper
W (5.1)	8 819	3 222	0	0
X (5.2a)	36 787	0	0	0
Y (5.2b)	0	0	0	0
Z (5.3)	4 309 79	1 720	0	0
Totalt	4 765 85	4 942	0	0

W (5.1) Norge

X (5.2a) Andre konvensjonspartnere eller medlemsstater

Y (5.2b) Andre stater (ikke konvensjonspartnere)

Z (5.3) Kombinasjon av 5.1 og 5.2

- A - Diagnostikk av fysiologiske og patologiske tilstander (blod- og vevstyping, infeksjoner, mikroorganismer, parasitter o.l.)
- B - Produksjon og kontroll av diagnostiske og terapeutiske hjelpemidler (legemidler, reagenser, sera, vaksinasjoner o.l., jfr. pkt C)
- C - Produkt- og miljøkontroll (utenom det som faller under B)
- D - Undervisning og demonstrasjoner
- E - Forskning
- F - Andre formål

